

Årsmøte i Norges Bondelag 2026

Rekruttering og likestilling i landbruket ved Anne Irene Myhr, leder i Norges Bygdekvinnelag

Innlegget mitt handler om like vilkår og rettmessige krav, og starter med min mor, Marit, som har vært kvinnelig melkebonde på Holan østre i hele sitt yrkesaktive liv. Min far omsette livdyr på Bøndernes salgslag etter at morgenstellet i fjøset var ferdig, mens min mor sørget for at vi ungene både fikk frokost, middag på border, rene klær, rent hus, alltid ugrasfrie blomsterbedd, og omsorg for alle generasjoner i den store Myhr-familien.

Allerede i 1954 sendte Norges Bondekvinnelag en resolusjon til Finans- og tolldepartementet med krav om samme rett til skattefritt beløp av inntekt i felles bedrift som lønnsinntakende kvinner hadde.

I 1978 gikk 12 bønder, dvs 6 par fra Rogaland til retten for å dele inntekt. De vant, men kampen var ikke over - det var både tak på hva som kunne deles, det ble krevd timelister, kvinnelige bønder sin arbeidsinnsats var utelatt i offentlige dokumenter, og først i 1985 ble kvinner i landbruket likestilt med andre yrkesaktive kvinner når det gjelder svangerskapspermisjon.

I 1985 var kvinner i landbruket en av Bondelaget sine prioriterte arbeidssaker, og selv arbeidet jeg med Bygdeungdomslaget sin aksjon Uten jenter stopper bygde-Norge. Å min mor – hun melket ku.

Først i 1986 gjorde Stortinget det nødvendige vedtaket om inntektsdeling. Så kunne jeg brukt timer på å orientere om alle de andre kampene som har pågått frem til å dag som handler om kvinnelige bønder sine rettigheter.

40 år har gått, vi er i 2026 og vi er langt fra i mål med å kjempe for kvinnelige bønder sine rettigheter.

Fjerning av samordningsregelen for svangerskap og fødsel, er en seier i årets jordbruksoppgjør - og så hører jeg allerede bekymringen om videre finansiering.

Denne kampen må fortsette for det er så mye som gjenstår, Både for de kvinnene som er aktive i dag, og for de som spekulerer på om de skal satse på landbruket.

Ja, bøndene trenger en velferdsreform som andre yrkesgrupper i dette landet, og den må løses både innenfor og utenfor jordbruksoppjøret. Fjerning av samordningsregelen ved sykdom er det neste som må løses.

Jeg sa på bygdekvinnelagets årsmøte sist helg at politikutviklingen rundt unge kvinnelige bønder sine velferdsordninger skal vi fortsette å arbeide aktivt politisk med, slik vi har gjort i alle år, og arbeider aktivt med.

Hva må til - hva kan vi som organisasjoner gjøre for å sikre rekruttering og flere kvinnelige bønder.

1. Kunnskap

Kvinner utgjør flertallet av verdens bønder, i Norge sier tallene 17 % pga det er de mannlige eierne som er registrert i enhetsregisteret. «Det ble bare slik» er det svaret jeg får når jeg spør de aktive kvinnelige bøndene som dermed bidrar til å usynliggjøre en stor arbeidsgruppe. Dette er et holdningsspørsmål som jeg mener vi må ta tak i med kunnskap og ansvarliggjøring.

Vi må ha mer kunnskap om kvinner i landbruket sitt liv:

1. arbeidsinnsats, uten registrering av timelister men med kunnskap
2. hvordan velferdsordningene fungerer i praksis – hva sier NAV?
3. hva er humpene i hverdagen som en møter hos andre myndigheter - eks kunnskapen på landbrukskontoret eller skattekontoret
4. Stiller bank og forsikring andre krav til deg enn partneren
5. Er det kjønnsforskjeller i Bondelagets egne medlemsfordeler?
6. Er det forskjeller på det å eie og drive alene kontra å være i et parforhold

Rett og slett en kunnskapsstatus for å bygge politikken på

Betyr større driftsenheter i landbruket også at landbruket har blitt en arbeidsplass for menn? Hva kan det i så fall bety for landbrukets omdømme?

Hvor blir det av disse dyktige ungdommene som har gått husdyrfag på Nord universitet ?

2. Bedre møteplasser

De bildene jeg ser fra ulike produsentlagsmøter har få kvinner. Her må landbruket selv gjøre en jobb med å lage gode møteplasser for begge kjønn. I facebook gruppa nettverk for kvinnelige bønder stilles det mange spørsmål som skulle vært drøftet på møteplasser - ansikt til ansikt.

3. Kvinnelige forbilder

Kjønnsrollemønster handler mye om holdninger. Vi trenger fortsatt kvinnelige forbilder i både utøvelsen av yrket, i laget rundt og blant tillitsvalgte. Ja, dette er bare trønderdamer – men de fortjener å bli løftet frem – både Kirsten Indgjerd Værdal som første leder i

Norges Bondelag, Marit Haugen som første leder i Tine, Annette Brede som bonde og leder av Trøndelag Bondelag, Silje Maria Kvaale By som vi kåret til årets kvinnelige melkebonde, Astrid Aasen som bygde opp Gangstad gårdssystemet og Maren Gangstad som produserer verdens beste ost i det samme ysteriet

4. Vedtektene

I vedtektene står det kun at det er ved valg av styret til Norges Bondelag bør det tas hensyn til at kjønnsfordeling. 40 % regelen er en godt innarbeidet praksis for kjønnsbalanse i styrer. Sammensetningen av årsmøtet gjenspeiler organisasjonen - vi har fortsatt en jobb å gjøre for en bedre kjønnsbalanse i landbruket. Jeg vurderer seriøst å fremme en sak til neste årsmøte i Norges Bondelag om endring i vedtektene for lokal- og distriktslag for å nå dette målet.

Å hvis dere lurer på mora mi – hun er 89 år og følger veldig godt med på landbrukets utvikling, og ikke minst hva vi holder på med i dagens bygdekvinnelag.